Bundel van de Begeleidingscommissie Accountant Controle van 27 november 2019

Agenda bijlagen

Agenda BAC 27-11-2019

1 Opening en mededelingen

2 Vaststelling agenda

3 Verslag vorige BAC vergadering

BV19.0091 Verslag van de BAC van 28 mei 2019

4 Kennismaking PSA (publieke sector accountants)

*Griffie
*

T19.21615 Presentatie kennismaking accountant

5 Vaststellen controleprotocol accountantscontrole 2019 (bijlage getekende opdrachtbevestiging in IBabs map persoonsgegevens)

<P><STRONG>Gevraagde beslissing</STRONG></P>
*<P>-   Het controleprotocol accountantscontrole 2019 inclusief het normenkader vast te stellen.</P>
CS
*

Voorstel Raad 14371

T19.21209 Dienstverleningsplan 2019

T19.21210 controleprotocol accountantscontrole 2019 van de gemeente Lansingerland

6 Rondvraag en sluiting

GEMEENTE Lansingerland

Agenda

Aan de leden van de Begeleidingscommissie Accountant Controle
c.c. College van B&W, MT

Uw brief van/kenmerk	**ons kenmerk/afdeling**	**Bijlage(n)**	**Lansingerland**
	-- Griffie		15 november 2019

Onderwerp
Agenda
Begeleidingscommissie
Accountant Controle
d.d. 27 november 2019

Doorkiesnummer
010-8004391/4392

Geachte commissieleden,

Hierbij ontvangt u de agenda voor de vergadering van de Begeleidingscommissie Accountant Controle, te houden
op woensdag 27 november 2019 om 20.00 uur in de raadszaal van het gemeentehuis aan de Tobias Asserlaan 1 te Bergschenhoek.
U bent uitgenodigd deze vergadering bij te wonen.

De agenda voor de a.s. vergadering luidt als volgt:

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling agenda
3. Verslag vorige BAC vergadering
4. Kennismaking PSA (publieke sector accountants)
5. Vaststellen controleprotocol accountantscontrole 2019
6. Rondvraag en sluiting

Hoogachtend,
de voorzitter,
Alexander Kuipers

VERSLAG
Commissie BAC

Datum vergadering : 28 mei 2019

Aanwezig

Commissieleden:	
Leefbaar 3B	: Henk Meester
VVD	: Mauriel van As
CDA	: Hans van der Stelt
WIJ Lansingerland	: Petrine van Olst
CU	: Kees-Willem Markus
D66	: Ronald van der Stad
GroenLinks	: Anja de Geus
PvdA	: Hamid Azzouzi
Voorzitter	: Jan Pieter Blonk
Commissiegriffier	: Marijke Walhout
Wethouder	: Albert Abee
Ambtelijk	: Peter Tempelman
	: Martijn de Quartel
Accountant Mazars	: de heren J. Han en S. Dekkinga

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet aanwezigen welkom. Van Mazars zijn de heren Dekkinga en Han aanwezig. Van de ambtelijke organisatie is de heer P. Tempelman aanwezig en de heer M. de Quartel. Verder zijn de wethouder aanwezig en de leden van de commissie. De heer Markus is nog niet aanwezig, maar hij zal ongetwijfeld nog aanschuiven.

2. Vaststelling agenda

De agenda wordt ongewijzigd vast gesteld.

3. Vaststelling verslag vorige BAC vergadering d.d. 28 november 2018

Er zijn geen wijzigingsvoorstellen binnen gekomen op het verslag. Het verslag wordt vastgesteld.

4. Accountantscontrole jaarstukken 2018

De voorzitter geeft de heren van Mazars de gelegenheid om een toelichting te geven, maar hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

Het doet de heer Meester genoegen, dat na wat strubbelingen in de aanloop er nu toch een verslag van de accountant ligt. Dat maakt een goede indruk. Hij heeft er toch nog wel wat vragen over en die hebben te maken met de Europese aanbesteding. Vorig jaar heeft de raad besloten dat een aantal zaken buiten de controle gehouden zouden worden. Hij wil graag weten hoe het er nu mee staat. En of de heren van Mazars er nu ook een beeld van hebben en dat het hopelijk beter is gegaan. Het tweede is de onzekerheid over de WMO en de jeugd. Iedereen weet dat daar tamelijk veel kosten mee gemoeid zijn en dat gemeenten tekort komen. Des te belangrijker is het dat men goed weet, dat de gelden rechtmatig besteed zijn. Hij zou daar graag de visie van de accountant op willen horen. Er wordt ergens gesproken van een dynamisch inkoopsysteem, wat beter zou zijn dan het systeem wat er nu gebruikt wordt. Daar zou hij graag wat toelichting op willen hebben. Waarom is dat beter? Waarom gebruikt de gemeente dat nu niet? Dank u wel.

Ook van de kant van de heer Van der Stelt complimenten voor de inzichtelijkheid en leesbaarheid van het concept accountantsverslag. Het overall beeld ziet er goed uit, mede vanwege de positieve ontwikkeling van de grondposities. In aansluiting op de heer Meester had hij ook een vraag over de Europese aanbestedingen, waar een behoorlijke onrechtmatigheid is. Misschien kan de accountant of van de zijde van het ambtelijk apparaat daar nog een korte toelichting op gegeven worden. Daar laat hij het even bij.

De heer Markus sluit zich aan bij zijn voorgangers wat de complimenten betreft. Twee vragen. Op blz.23 bij de risico's van Westpolder staat dat het risicoprofiel hoog is vanwege de omvang van het project en de toegepaste fiscale optimalisatie. In de zin erna wordt echter gezegd, dat de kans niet zo hoog is, omdat de belastingdienst waarschijnlijk wel akkoord zal gaan met die fiscale optimalisatie. Dat lijkt wat tegenstrijdig te zijn met de zin ervoor. Is die fiscale optimalisatie nou wel of niet een trigger voor het hoge risico of is dat puur alleen de omvang? Als daar nog een reactie op gegeven kan worden, graag. Door zijn voorgangers is al gesproken over het inkoopsysteem. Graag even vanuit het ambtelijk apparaat of het college de uitleg waarom de gemeente niet gekozen heeft voor dat dynamisch inkoopsysteem en of de accountantsverklaring nog wijzigingen aanbrengt in die keuze. Dat was het. Dank u wel.

Mevrouw De Geus had nog even een vraag over dat aanbestedingssysteem. Aan het eind van het stuk staat dat er vaak te weinig reacties, verkeerde reacties of minder gekwalificeerde reacties binnen komen, zodat er alsnog terug gegrepen moet worden naar een ander systeem. Ze vraagt zich af waarom het dan aanbevolen wordt. Verder heeft zij dezelfde vragen over de onzekerheid m.b.t. WMO en jeugd. Verder sluit ze zich aan bij de vorige sprekers.

De heer Azzouzi vindt het positief om te lezen, dat de accountant voornemens heeft om een goedkeurende verklaring af te geven. Dit betekent dat de gemeente binnen de normen heeft gehandeld. Dat neemt niet weg dat een aantal zaken nog aandacht behoeft. De onrechtmatigheid in de onzekerheden m.b.t. de Europese aanbesteding lijkt een voorbeeld hiervan. Dit probleem is vorig jaar ook geconstateerd. Toen beloofde de verantwoordelijk wethouder maatregelen te nemen. De PvdA heeft de volgende vraag. Wat is de stand van zaken m.b.t. die maatregelen? Hoe zorgt men ervoor dat dit niet meer voorkomt? In het concept accountantsverslag staat ook dezelfde tekst, net als vorig jaar. Daarnaast maakt de PvdA zich zorgen over de onzekerheden rondom prestatielevering bij jeugdzorg en WMO. De gemeente weet niet of de zorg van ongeveer € 2,5mln juist geleverd is. Dit moet men weten, wil men in control zijn, ook gelet op de stijgende kosten in het sociaal domein. Vorig jaar heeft de PvdA aangegeven, dat extra onderzoek dit kan borgen, bijvoorbeeld op steekproefbasis aan ketens uitvoeren. Of inbinden in het proces. Vraag aan de wethouder: welke acties neemt men om die onzekerheid te verminderen? Dank u wel.

De heer Van As heeft ook vanuit de zijde van de VVD complimenten, een helder, duidelijk verslag, goed te volgen en een mooie uitkomst. Nog een aantal vragen aan de accountant. Op blz.7 bij scope en oordeel bij de jaarrekening staat een opsomming vanuit de risicoanalyse en aandachtspunten. Eén van de risico's die benoemd worden, is een specifiek risico m.b.t. waardering voorziening planschade. Kan dit toegelicht en uitgelegd worden? Met name het woord 'specifiek' valt hier op. Hij is benieuwd naar de achtergrond hiervan in het algemeen. Een volgende vraag. De voorzitter merkt op, dat het nu niet over de jaarrekening gaat. Alleen over de controle door de accountant. De heer Van As legt uit dat het om de risicoanalyse gaat en dat raakt het werk van de accountant, hoe hij dat inricht. Bij de algemene controle onderwerpen geeft de accountant aan, dat hij geen gebruik maakt van application control tijdens zijn controle. Kan de accountant dat iets toelichten? Is controle zonder te steunen hierop niet efficiënter? Of heeft hij de inschatting gemaakt dat hier niet op kan worden gesteund? Graag een toelichting. Dat is met name ook interessant voor volgende jaren, de controles en aanbesteding, hoe men die wil gaan vorm geven en inrichten. Als laatste valt op dat bij de bevindingen rond grondexploitatie: in de toelichting Wilderszijde staat nog een opmerking, het is niet compleet. Krijgt de raad deze informatie nog? Zo ja, wanneer? Hetzelfde geldt voor het hoofdstuk onafhankelijkheid, devies en de uren. Hij is benieuwd wanneer de raad die informatie krijgt. Dank u wel.

Mevrouw Van Olst heeft even gekeken naar het verslag van vorig jaar en ook de stukken van vorig jaar. Toen is er nog een reactie van het college nagestuurd. Ze vroeg zich af of ze dat gemist heeft of dat dat er niet bij hoort. Vorig is goed in het verslag aangegeven de mededelingen aan de gemeenteraad. Dat vond ze heel prettig, want daarmee was het in één oogopslag te zien. Ze vroeg zich af of dat nog komt in het definitieve exemplaar. Als de accountant dat toch nog gaat aanpassen: volgens haar ontbreekt er op blz.9 twee keer een miljoen achter een getal. Er staat nu 38 cent. Over de inhoud. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen is natuurlijk echt positief en dat helpt. De bolletjes zijn nu groen. Ze wil net als de heer Azzouzi aangeven, dat het dezelfde problematiek als vorig jaar lijkt met de WMO en de jeugdgelden, de onzekerheid daaromtrent. En de Europese aanbesteding. In het beeldverslag van vorig jaar zag ze dus dat er werd aangegeven, dat er meer met steekproeven gewerkt zou worden. Ze is dus benieuwd wat de ambtenaren daarover te zeggen hebben. Dank u wel.

De heer Van der Stad heeft eigenlijk weinig toe te voegen n.a.v. eerdere sprekers, maar hij heeft wel nog een vraag over Wilderszijde. Welke gevolgen zijn te verwachten bij de actualisatie van de paragraaf weerstandsvermogen, zoals voorgesteld?

De heer Han beantwoordt de vragen van boven naar beneden. Een aantal onderwerpen komt meerdere keren terug bij meerdere partijen. Hij begint met de Europese aanbesteding. Dat is een heel weerbarstige materie, moet hij zeggen. Hij hoort mensen zeggen: er is beterschap beloofd en hoe zit dat nu? Hij kan zeggen dat bij elke gemeente dit een onderwerp is wat nog niet op orde is. Daarmee pleit hij niet vrij, dat er ook hier fouten kunnen worden gemaakt, maar het is nu eenmaal zo dat Europees aanbesteden veel te maken heeft met gedrag van mensen, die inkopen doen. Veel moet van tevoren, voordat men inkopen gaat doen, vast gelegd worden en er moeten strategieën bedacht worden, hoe men wil aanbesteden. Hij vindt het niet gek dat er fouten en onzekerheden worden ontdekt bij de Europese aanbestedingscontrole die de accountant uitvoert. Het gaat om grote bedragen, eens. Vooral fouten en onzekerheden gaan allebei om grote bedragen.

Over de omvang en waarom zegt de heer Dekkinga dat de grootste onzekerheden en onrechtmatigheden samen hangen met naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. De reden hiervoor is dat er decentraal wordt ingekocht binnen de gemeente en niet centraal. Er zijn maatregelen mogelijk om ervoor te zorgen dat er minder afwijkingen zijn van Europese aanbestedingsrichtlijnen. Eén is cultuur en uitleg binnen de organisatie om iedereen zover te krijgen dat iedereen waar dat moet Europees aanbesteedt. Twee andere maatregelen die mogelijk zijn: via Europese aanbesteding een raamovereenkomst sluiten of een dynamisch inkoopsysteem, wat vooral gebruikt zou kunnen worden voor inhuur van personeel. Dit heeft hij besproken met de gemeente, maar die wil vooral als eerste inzetten op het sluiten van raamovereenkomsten met diverse aanbieders. De gemeenteraad kan hier het beste zelf op reageren. De voorzitter geeft aan, dat hij eerst zijn verhaal kan afmaken. Voor het verslag: aan het woord is de heer Dekkinga. De heer Dekkinga gaat in op WMO en jeugd. Daar is een aantal onzekerheden geconstateerd. Dat zijn onzekerheden van € 860.000 en € 367.000. De gemeente koopt zorg in bij zorginstellingen. Om de juistheid van de facturen vast te stellen, die de gemeente betaalt, ontvangt de gemeente productieverantwoording van die zorginstellingen met controleverklaringen daarbij. De gemeente heeft van een aantal instellingen of geen controleverklaring en productieverantwoording ontvangen of geen goedkeurende controleverklaring ontvangen. Het zit niet zozeer bij de gemeente, maar bij met name twee grotere jeugdzorginstellingen, die geen goedkeurende verklaring hebben gehad. De voorzitter noemt het dynamisch inkoopsysteem. De heer Dekkinga heeft dat net verteld m.b.t. Europees aanbesteden.

Wethouder Abee laat eerst de heer De Quartel aan het woord. Hij zal dan de overgebleven vragen beantwoorden.

Volgens de heer De Quartel gaat het in hoofdlijnen over 2 onderwerpen, zo vat hij het samen. De Europese aanbestedingen / aanbestedingen in zijn algemeenheid. En de onzekerheden rondom WMO en jeugd. Hij begint met het eerste. Dit jaar is gekozen, vorig jaar in de BAC, om aan het eigen inkoopbeleid geen consequenties te verbinden voor het accountantsoordeel. Dit zit buiten de scope van het jaarverslag. Wat de Europese aanbestedingen betreft, zijn er diverse afwijkingen geconstateerd, die soms ook nog een oorsprong vinden in een ver, ver verleden. Daar heeft de gemeente nog mee te dealen tot er nieuwe contracten gesloten kunnen worden voor die onderdelen. Daarvan wordt een aantal dit jaar aanbesteed, dus daarmee zal de mate van afwijkingen sowieso afnemen. V.w.b. het verhaal over inhuur, waar met name de afwijkingen in zitten, de lijn die de accountant ook schetst: de ambtelijke organisatie wil eigenlijk twee dingen doen. Nader onderzoeken of men weer overgaat tot een dynamisch aankoopsysteem, want daar is een tijdje gebruik van gemaakt. In het verslag zelf stond wat daar soms de bevindingen van zijn; onvoldoende kwalitatieve aanbiedingen en noem maar op. Wat hem betreft, kan de meeste winst zitten in een aantal raamovereenkomsten voor bijvoorbeeld veel voorkomende inhuurcases. Die zitten op diverse plekken in de organisatie. Hetzelfde werk komt een paar keer per jaar terug en dat zou in een raamcontract gezet kunnen worden. Daarmee is het rechtmatig ingehuurd. Hij verwacht richting 2019/20 ook echt wel verbetering in. Daarnaast het intern inkoopbeleid. Vorig jaar is daar een reactie van het college op gekomen. Het college moet nadrukkelijker vooraf goedkeuring geven bij een afwijking van de eigen inkoopregels. Daar ligt ook het mandaat om dat te doen. Dit ziet hij ook voorbij komen, wat betekent dat er geen afwijking meer is qua rechtmatigheid op dat vlak. Dan het tweede puntje, de onzekerheid WMO en jeugd. De heer Dekkinga heeft al aangegeven waar de oorzaken daarvan liggen. De organisatie maakt afspraken, onderdeel van de contracten met zorgaanbieders. Zij moeten verantwoording afleggen over de zorg. Een groep hoeft geen verantwoording af te leggen. Als het lagere bedragen zijn, onder de € 120.000, hoeft er geen verantwoording ingediend te worden. Daarboven wel. Dan kan het voorkomen, dat het er nog niet was bij het afronden van de controle. Het zou best kunnen zijn, dat het deze weken wel binnen komt of binnenkort. Of er lag een afwijkende verklaring en dan vindt er altijd nader onderzoek plaats naar de achtergrond daarvan. Vaak is het niet alleen de gemeente Lansingerland die daardoor geraakt wordt. T.a.v. de rechtmatigheid is dit jaar besloten door het college dat er op toezicht en handhaving binnen het sociaal domein extra wordt geïnvesteerd. Daar valt o.a. ook onder dat er toezicht gehouden wordt op dit soort partijen. Als er aanleiding is om nader onderzoek te

doen, dat zou kunnen zijn als er geen goedkeurende verklaring is, dan heeft de gemeente iets meer middelen om er in te acteren. Hij verwacht de komende jaren verbetering en dat dit zijn vruchten gaat afwerpen. Dit is even de reactie op het gebied van aanbestedingen en de WMO.

De heer Han had nog een aantal vragen niet beantwoord. De voorziening planschade. Gevraagd wordt waarom die speciaal wordt genoemd. De heer Dekkinga zegt dat dit een nieuwe voorziening is dit jaar in de jaarrekening, de voorziening planschade. Deze heeft een dermate hoge omvang, dat daar een specifiek risico aan toegekend is in de controle om daar extra aandacht aan te verlenen om te kijken of die waardering klopt en de omvang van die voorziening. De accountant kan instemmen, dat dit juist is opgenomen in de jaarrekening. Er is een vraag gesteld over de fiscale optimalisatie. Aan de ene kant staat dat de kans hoog is en aan de andere kant is de kans laag. De kans dat de belastingdienst afwijkt van hetgeen wat toegekend is bij de gemeente is klein. Alleen de impact als de belastingdienst tot een ander oordeel zou komen over de fiscale optimalisatie is zodanig groot, dat het wel benoemd wordt als een hoger risico in de grondexploitatie. Wilderszijde. Het is een conceptrapport. Op het moment dat het conceptrapport verstuurd werd, had de accountant nog niet de volledige laatste update gekregen van de paragraaf weerstandsvermogen. In de laatste paragraaf weerstandsvermogen blijkt geen aanpassing van de tekst die in het rapport opgenomen is. Bij de controle is, zoals bij heel veel gemeenten, ervoor gekozen om niet te steunen op application controls. De gegevens over onafhankelijkheid komen terug in het definitieve rapport. Volgens hem waren dit alle vragen.

Wethouder Abee had een vraag van de heer Azzouzi over de onzekerheid m.b.t. de aanbestedingen. De heer De Quartel heeft die vraag al beantwoord. Voor het college is het belangrijk, dat als er afgeweken wordt, dat het college er dan een besluit over neemt. Dat er een reden is, die het college omarmt. De organisatie is aan het oriënteren m.b.t. wat de verstandigste manier is om met die aanbesteding om te gaan. Het is ontwikkeling om te kijken wat wijsheid is. Belangrijk is, dat het college alle afwijkingen gemotiveerd voorbij ziet komen en daarop kan besluiten. Wat dat betreft, zou er niets meer tussendoor moeten gaan. De wethouder heeft er alle vertrouwen in, dat dat goed ingeland is in de organisatie. De heer Van der Stad vroeg nog iets over Wilderszijde. Op dit moment gaat men uit van Wilderszijde budgettair neutraal, want men moet ergens van uit gaan omdat men het niet weet. Blijft er geld over? Dat zou optimistisch zijn. Maar ook: wat mag het de gemeente kosten? Mag het iets kosten? Dat ligt naar de toekomst toe verscholen, zij het dat dat binnen nu en een half jaar met de gemeenteraad bediscussieerd gaat worden. De gemeenteraad zal daar een besluit over moeten nemen. Dan blijkt of er risico's zijn en hoe hoog die dan zijn. Dit als aanvulling op de opmerking, maar eigenlijk is dit voor de reguliere commissie. Mevrouw Van Olst vroeg nog naar de reactie van het college. Deze komt bij de stukken richting de raad. Dat komt er dan vanzelf bij. De wethouder kan verklappen, dat het college heel blij is met de manier waarop dit jaar verlopen is m.b.t. het accountantsrapport. De aanbevelingen worden vanzelf serieus genomen, dus dat zal dit jaar ook niet anders zijn.

Tweede termijn

De voorzitter geeft aan, dat de BAC-leden punten kunnen noemen voor de commissie AB. Dat zal ambtelijk verwerkt worden in de notitie. Het hoeft niet, maar het zou kunnen.

De heer Meester haakt in op de laatste opmerking van de wethouder. Het zou wel van belang zijn, dat in ieder geval nog even een commissie een oordeel geeft over de reactie van het college. Het was handig geweest als de BAC die er nu bij had gehad. Hij constateert, dat de accountants zeggen dat het tamelijk lastig is om die Europese aanbesteding goed te doen. Dat gaat bij veel organisaties niet zo goed. Misschien is de procedure voor verbetering vatbaar, maar dat kan de gemeente niet regelen, denkt hij. Hij pikt er nog wel even uit op, dat centralisatie van inkoop zou kunnen helpen. Dat zou hij het college dan ook in overweging willen geven, om daar eens naar te kijken. Dan t.a.v. het uitblijven van goedkeurende verklaringen bij de leveranciers op het gebied van WMO en jeugdzorg: hij hoopt dat het college dan de druk opvoert en eventueel het contract opzegt als ze niet aan hun verplichtingen voldoen. Hij neemt aan, dat in de contracten opgenomen is dat daar een verplichting is om met een verklaring te komen. Dank u wel.

De heer Van der Stelt bedankt de accountant, de ambtelijke ondersteuning en de wethouder voor de toelichting en de beantwoording van de vragen. Hij heeft eigenlijk geen aanvullende punten, maar hij zou graag willen aansluiten bij het punt van de heer Meester m.b.t. de aanbeveling van de accountant om de inkoop te centraliseren. Dit is eerder aan de orde geweest in deze BAC. Er zijn heel veel organisaties van grote omvang waar dat heeft plaats gevonden. Dat biedt meer mogelijkheden om dit proces te professionaliseren en vooral ook de controlfunctie, die ervan uit moet gaan, ook beter te kunnen waarmaken. Hij ondersteunt dat pleidooi.

De heer Markus bedankt voor de heldere beantwoording. Even in aanvulling op wat er gezegd is: er komt nog een reactie vanuit het college. Het lijkt hem goed om dan expliciet in te gaan op die punten, zodat die reactie in de commissie besproken kan worden. Dan kunnen de aanbevelingen in de commissie nogmaals genoemd worden. Dan is er volgens hem een rond verhaal.

Mevrouw De Geus bedankt iedereen voor de beantwoording en de toelichting. Ze heeft verder geen vragen.

De heer Azzouzi bedankt de accountant, de ambtenaar en de wethouder voor de beantwoording. Hij wil het college mee geven t.a.v. de accountantsverklaringen van aanbieders onder de € 125.000 dat dit ook verlaagd kan worden naar € 50.000. Dan krijgt de gemeente meer accountantsverklaringen. Dank u wel.

De heer Van As sluit zich aan bij de opmerkingen van de heer Meester en de heer Van der Stelt over de reactie van het college en over de aanbesteding. Zijn vragen zijn grotendeels beantwoord v.w.b. hier in de BAC. Hij heeft nog 1 resterende vraag over de application controls. De accountant geeft aan, dat het niet kan worden gesteund. Is daar een aanleiding voor, om dat te stellen? Kan er niet worden gesteund op die application controls? Of heeft de accountant de controle op een andere manier efficiënter in kunnen richten, waardoor het niet nodig is geweest? Hij zou graag iets meer toelichting willen ontvangen. Dat was het. Dank u.

Mevrouw Van Olst heeft verder geen aanvulling.

De heer Van der Stad heeft ook geen toevoegingen.

De heer Dekkinga legt uit, dat een belangrijke application control, die vaak bij gemeenten voorkomt, de autorisatie van facturen betreft door budgethouders of prestatie akkoordverklaarders. Het AFM vraagt van de accountant, als gesteund wordt op een controle maatregel, of de accountant kan zien welke overweging iemand die autoriseert heeft gemaakt en of de accountant die kan reperformen, voordat de accountant daarop kan steunen. Het probleem bij autorisatie van budgethouders in een financieel systeem is dat wel te zien is wie er heeft geautoriseerd, maar niet welke checks hij allemaal uitgevoerd heeft om daarop te kunnen steunen. Om die reden kan de accountant niet steunen op application controls.

De voorzitter vraagt van de wethouder en de ambtelijke ondersteuning om met name te kijken hoe de opmerkingen in de notitie naar de commissie en de raad kunnen gaan.

De heer De Quartel komt terug op de vraag waarom er nu nog geen reactie lag. Dat is een overdracht geweest van het hoofd financiën. Hij had begin dit jaar een briefje gestuurd naar de raad over het proces van de accountantscontrole. Daar stond ook in dat men vrij laat het accountantsverslag zou krijgen en dat er waarschijnlijk bij de BAC nog geen reactie op het accountantsverslag zou liggen. Dat is aan de orde geweest. Voor de commissie ligt die reactie er. Een belangrijk punt, wat vanuit allerlei hoeken wordt geadviseerd: kijk als college en ambtelijke organisatie nog eens goed naar centraliseren van de inkoop. Daar zal naar gekeken worden. Hij wil het beeld schetsen, dat centraal al heel veel gedaan wordt op het gebied van inkoop. Alleen het mandaat ligt nog bij teams en directies. Maar de organisatie is inmiddels ingedeeld in domeinen. Per domein is er een inkoopadviseur, die nagenoeg dwingend kan adviseren. Als er afwijkingen zijn, moet er goedgekeurd worden. De enige mogelijkheid die hier nog is, is om het hele mandaat over te hevelen naar inkoop zelf en de vraag is of dat zinvol is als zij bijvoorbeeld grond- weg- en waterbouw moeten gaan aanbesteden. Maar het zal vanuit alle perspectieven nog eens bekeken worden. Het betekent wellicht nog een verlichting van de workload van de afdelingen zelf, dus dat is wellicht nog iets om het te bekijken vanuit die hoek. Een ander punt betrof de contracten WMO en jeugd. Twee suggesties kwamen voorbij. Het klopt dat er contracten zijn met die partijen, waarin staat dat zij stukken moeten indienen. Als het er niet is, wordt er op aangedrongen om het aan te leveren. Dan staan er wellicht ook maatregelen in, die de gemeente kan nemen om alsnog die stukken te krijgen of dat ze een boete krijgen of iets in die richting. Er zal even gekeken worden wat daar de exacte afspraken in zijn, maar het is niet zo eenvoudig als het vooraf lijkt. Dat is ook te merken vanuit andere hoeken, die ook te maken hebben met grote zorgaanbieders. In de praktijk werkt het vaak niet om dan te zeggen: je krijgt een boete. Er zit vaak een juridisch spel achter. Daarnaast zijn het partijen waar de gemeente gewoon zaken mee moet blijven doen in het kader van de zorg die geleverd moet worden. Een andere suggestie was het verlagen naar bijvoorbeeld € 50.000. Hij meent zich te herinneren, dat de grens hier vroeger op lag. Iets hoger, maar lager dan het nu is. De gemeente heeft nu aangesloten bij de landelijke protocollen, die hiervoor gelden. De richting is, dat het steeds dwingender wordt voorgeschreven richting gemeenten om dat toe te passen. De VNG adviseert om dat te doen en ook vanuit de accountantshoek wordt geadviseerd om aan te sluiten bij de landelijke protocollen, omdat dat de administratieve lasten

wat beperkt houdt voor diverse zorginstellingen. Dat is de reden waarom hier voor gekozen is. Hij denkt niet dat de gemeente snel naar die € 50.000 toe zal gaan.

Voor wethouder Abee blijft nog de vraag van de heer Meester rondom de druk van het college op bijvoorbeeld jeugdzorg. Daar is het college inderdaad mee bezig. Vorige week dinsdag is er nog over gesproken m.b.t. welke mogelijkheden er zijn, wat dat betekent voor portefeuillehouders, maar ook m.b.t. hun administratie, wat is hun eigen vermogen. Dus dat heeft de aandacht. Dat wil niet zeggen dat dat op voorhand bij gemeenschappelijke regelingen en instellingen direct tot effect leidt. Maar het college heeft er wel een bepaalde strategie over afgesproken, die men probeert uit te rollen.

De voorzitter concludeert dat er in ieder geval een reactie komt van het college voor de commissie AB van 12 juni 2019. Morgen worden de stukken verstuurd. Heeft het college de reactie al klaar liggen? De heer De Quartel geeft aan, dat de reactie dinsdag 4 juni in het college komt. Dan kan het woensdag 5 juni aangeleverd worden.

De voorzitter bedankt de heren van Mazars voor hun aanwezigheid. Hij schorst de vergadering voor een moment.

Korte schorsing

Na de schorsing heropent de voorzitter de vergadering voor agendapunt 5.

5. **Stand van zaken aanbesteding nieuwe accountant**

De heer Meester gaat eerst in op de voorbereiding van de aanbesteding. Over het voorstel, zoals het er nu ligt, is hij wel tevreden. Wat hem betreft, zou dat zo kunnen. Misschien is het al verstuurd. Of is dat niet het geval? Voor 30 april moest aangegeven worden of men het ermee eens was. Dan over het voorstel van de griffier. Met de intentie van de griffier is hij het gaarne eens. Hij denkt dat het goed is, dat de relatie tussen de raad en de accountants wat meer inhoud krijgt, omdat de raad tenslotte de opdrachtgever is. Waar wel rekening mee gehouden moet worden, is dat het uurtarief van de accountant tamelijk hoog is en er moeten niet plotseling hoge kosten zijn. Het voorstel dat de accountant regelmatig de fracties bezoekt, daar is hij niet erg enthousiast over. De heer Markus merkt op, dat dan in één keer de fractiebudgetten er doorheen zijn. De heer Meester denkt dat het daar ook van betaald kan worden, ja. Het overige idee vindt hij zeker de moeite waard om daar verder naar te kijken. Dat was zijn bijdrage. Dank u.

De heer Van der Stelt kan ook kort zijn over het voorstel. Dat is prima. Ook fijn dat uit het midden van de BAC zich een team heeft geformeerd. Wat betreft het voorstel van de griffier kan hij aansluiten bij de woorden van de heer Meester. Op zich hartstikke goed, maar laat er zeker niet een aparte accountant aangesteld worden om de relatie vorm te geven. Dat moet gewoon vanuit het team wat straks aan de lat staat worden verzorgd. Dat zou de lead-accountant kunnen zijn, maar dat hoeft niet te betekenen dat hij alle fracties af gaat. Hij wil gewoon die relatie in de eerste plaats op een goede manier ingevuld zien in relatie tot het ambtelijk apparaat. In de tweede plaats of gelijktijdig hier in de BAC. Zodra er issues zijn, die te maken hebben met een mogelijke interpretatie van wel of niet meerwerk moet dat stantepede vernomen worden, zodat daar op een goede en onderbouwde wijze over gesproken kan worden.

Volgens de heer Markus wordt er voorgesteld om een marktconsultatie te doen. Hoe is de verhouding accountant / raad en hoe kan wat meer samen opgetrokken worden? Dat is prima wat ook in een marktconsultatie ter sprake gebracht kan worden. De gemeente hoeft het wiel niet opnieuw uit te vinden, accountants hebben daar genoeg ervaring mee. De marktconsultatie kan daar prima voor gebruikt worden om dit item te bespreken. Laat men daar nuchter mee omgaan, want het is ook niet een soort gemeenschappelijke regeling waarmee men gezellig om tafel gaat zitten om te weten wat er speelt. Het is toch wel een onafhankelijk orgaan, die de controle uitvoert. Hij zou zeggen: neem het mee in de marktconsultatie. Dan zijn er prima ideeën om het op een goede manier in te vullen.

Mevrouw De Geus leest dat er wordt voorgesteld om een accountant aan te stellen voor 3 jaar en twee keer een jaar verlengen. Ze heeft gelezen dat in 2021 e.e.a. gaat veranderen bij het controlstatement dat door het college moet worden afgegeven. Het lijkt haar fijn om dan een accountant te hebben, waar al een tijdje mee samen gewerkt wordt i.p.v. dat er op dat moment weer een nieuwe accountant is. Verder sluit zij aan bij haar buurman. Dat is het. De griffier heeft een brief bijgevoegd met aanbevelingen. Dat vindt ze inderdaad een goed idee. Dank u wel.

De heer Van As sluit zich aan bij vorige sprekers. Geen vragen of opmerkingen. De voorzitter merkt op, dat er een brief van de griffier ligt met verschillende standpunten. De heer Van As sluit zich in het

bijzonder aan bij de heer Meester en de heer Van der Stelt. Hij zal het nog iets toelichten. De gedachte kan hij volgen, hartstikke mooi. Maar men moet inderdaad ook op het financiële letten. De opmerking van de heer Van der Stelt vond hij heel mooi. Belangrijk is de relatie met het ambtelijk apparaat, die staat voorop. De relatie met de BAC vindt hij ook belangrijk. Het langs gaan bij de fracties lijkt hem iets teveel van het goede. Dank u.

Volgens mevrouw Van Olst blijkt uit deze discussie dat de gemeente een betrokken accountant wil, zowel voor ambtenaren als voor de raad. Deze zachte aspecten moeten meegenomen worden in de consultatie. Het is helemaal geen gekke vraag om te stellen, want ieder gemeentehuis heeft hiermee te maken. Dank u.

De heer Van der Stad vindt het voorstel er goed uitzien. Alleen 1d hoeft niet zozeer, het voorstel van de accountant m.b.t. het bezoeken van alle fracties.

Wethouder Abee merkt op, dat de raad hier zelf over besluit. Het is goed, wat ook opgemerkt is, dat er nog even contact is tussen de organisatie en de griffie. Bij punt 2 kunnen wel wat haken en ogen verwacht worden als de accountant zelf verantwoordelijk wordt voor het proces wat ze aan het eind van het jaar moeten controleren op de rechtmatigheid. Dan zouden ze hun eigen werken moeten controleren. Dat lijkt wat lastiger. Wat hem betreft nog even goed overleggen tussen griffie en organisatie m.b.t. wat echt wenselijk is. Het is altijd de raad, die extra onderzoeken kan doen, maar in een normale verhouding waarin de raad moet kunnen vertrouwen op de juistheid van de gegevens die ze van de organisatie krijgen, maar ook van het college, zou het hem raken als iets als waarheid naar de raad wordt gebracht, dat dat een extra controle krijgt. Het is natuurlijk altijd aan de raad, maar dat zou niet het uitgangspunt moeten zijn. Goed om zo'n stuk nog even tussen griffie en organisatie te bespreken m.b.t. onderdelen. Bij punt 2 denkt hij dat er bezwaren vanuit de accountant zouden kunnen komen. De heer Meester legt uit, dat controle niet van wantrouwen uit hoeft te gaan. Controle kan ook dienen ter bescherming van degene die gecontroleerd wordt. Dat hij de waarborg heeft, dat hij niet beschuldigd kan worden van frauduleus handelen of wat dan ook. Wethouder Abee zegt nogmaals dat de raad hier over gaat. Als voorbeeld noemt hij, dat bij zwaarwegende besluitvorming het college altijd nog een extra check laat doen door een externe accountant of deskundige. Denk aan de BTW rondom de vervoersknoop. Ook daar wordt een extra check op gedaan om als college zeker te zijn, dat naast de deskundigheid in de organisatie, die soms ook beperkt is omdat er niet zo vaak stations worden gebouwd, om dat extra in te brengen. Hij denkt niet van mening te verschillen, maar het moet wel functioneel zijn. Op zich moet men ervan uit gaan dat hetgeen gedaan wordt, zorgvuldig is. Het is altijd aan de raad om de eigen besluiten te nemen. Het is goed als de memo nog even tegen het licht wordt gehouden. Zijn alle onderdelen wenselijk? Kan het überhaupt? Zal een accountant het ook willen?

De heer De Quartel vindt de suggestie van de heer Markus prima. Of dit zou mee genomen zou kunnen worden in de marktconsultatie. Die marktconsultatie is net geplaatst. Het heeft niet expliciet een plek in het stuk gekregen. De vraagstelling is wel rond gegaan, begreep hij van de griffier, bij de leden uit de BAC die mee doen in de aanbestedingsronde. Die marktconsultatie is de voorbereiding voor de echte uitvraag. Als dit ambtelijk, met de griffie en met de raad voorbereid wordt, dan kan het goed in het programma van eisen meegegeven worden richting de accountant. Dat is nu de meest geëigende weg.

Tweede termijn

De heer Van der Stelt heeft één puntje in reactie op wat wethouder Abee naar voren brengt t.a.v. het tweede punt in de memo van de griffier. Hij zou dat wel van harte willen ondersteunen, de zorg of het pleidooi van de wethouder. Dat is niet iets wat het CDA zou willen nastreven. Als men er al behoefte aan heeft, dan is dat een vraag van een geheel andere orde dan die gepaard gaat met de aanbesteding van een accountant voor de controle. Nogmaals, primair vindt hij dat een accountant het bestuur terzijde moet staan als het gaat om adviezen. Het moet niet al een controle zijn op losse dossiers ter versterking van de controlefunctie van de raad in die zin.

De heer Markus gaat in op de reactie van wethouder Abee. Zo scherp had hij hem niet gelezen. Hij sluit aan bij zijn voorganger. Het is goed om er kritisch op te zijn en niet dat de accountant voor het karretje gespannen wordt, klink wat negatief, maar de rollen moeten zuiver gescheiden gehouden worden.

De heer Van As gaat ook in op punt 2 waar de wethouder het over had. Hij heeft dat ook niet zo scherp gelezen. Hij wil benadrukken, dat vertrouwen voorop staat en dat daar op die manier mee omgegaan moet worden. Dit moet goed tegen het licht gehouden worden. Dank u.

De heer Van der Stad is het ook eens met het scheiden van de rollen. Dat is erg belangrijk.

De voorzitter heeft zelf nog even een punt m.b.t. de samenvatting van de brief van de griffier. Wat hij eruit gepikt heeft is dat het bezoek aan de fracties eruit moet. Dat advies wordt niet mee gegeven aan die commissie van drie, waarin de wethouder, de ambtenaar en de griffier zit. En van het punt 2 van de brief van de griffier daar is men niet zo geporteerd van. Heeft hij dat juist samen gevat? Of vergeet hij iets? De heer Meester heeft begrepen, dat daar nog even goed naar gekeken moet worden m.b.t. de bepaling van de grenzen, want dit is wat algemeen gesteld. De voorzitter gaat ervan uit, dat dat in het overleg wat er nog moet komen besproken gaat worden. Met de punten die hier mee gegeven zijn. De heer Van der Stelt zegt ter aanvulling of onderbouwing dat de portee van het voorstel van de griffier in de derde alinea staat, over betrokkenheid en communicatie. Vervolgens worden suggesties gedaan hoe daar handen en voeten aan gegeven kan worden. Hij heeft opgetekend dat de BAC zegt de intentie ten volle te onderschrijven. Alleen de manier waarop er invulling aan gegeven kan worden laat men aan de accountants die straks worden uitgenodigd om te offreren. Het punt van betrokkenheid en communicatie wordt nadrukkelijk een plek gegeven in de uitvraag. De voorzitter begrijpt dat de uitvoeringspunten daarmee blijven staan. De heer Van der Stelt denkt dat de genoemde punten ondergeschikt zijn aan de hoofddoelstelling.

6. Rondvraag en sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 20.55 uur.

Verslag opgesteld door Marianne Jansen, Lothassa Secretarie, met behulp van geluidsopname.

Jaarrekeningcontrole 2019

Gemeente Lansingerland

Wouter Kalkman
Remco Korhorn

27 november 2019

Publieke Sector Accountants: wie zijn wij?

- In 2017 opgericht door 3 accountants van Deloitte
- Inmiddels werken er 15 mensen voor ons
- Wij controleren onder meer 17 gemeenten, 11 gemeenschappelijke regelingen en 1 waterschap

Uw auditteam

- Wouter Kalkman – 34 jaar ervaring met de controle en advisering van gemeenten
- Arie Booij – 24 jaar ervaring met de controle en advisering van gemeenten
- Remco Korhorn – 8 jaar ervaring met de controle en advisering van gemeenten
- Overige nader in te vullen teamleden

Planning en werkafspraken 1/2

- Wij zijn inmiddels gestart. Overleg met uw gemeente gevoerd over:
  - Scoping
  - Processen
  - Verbijzonderde interne controle
- In december en januari interim-controle met als doel samen klaar te zijn voor een efficiënte en effectieve controle van de jaarrekening.
- In juni 2020 controleren wij de jaarrekening 2019 met als doel de jaarrekening op 9 juli 2020 in de gemeenteraad te kunnen behandelen.
- In april en mei zullen wij bij gelegenheid en in overleg met uw gemeente al onderwerpen oppakken.
- Voor de raadsvergadering van 9 juli 2020 plannen wij een overleg met de BAC.

Planning en werkafspraken 2/2

- Scoping: administratie van de gemeente opsplitsen in homogene opbrengsten- en kostensoorten.
- Opzet en bestaan van processen t.b.v. onze risicoanalyse.
- Vastgesteld controleprotocol en normenkader.
- Frauderisicoanalyse.
- Verbijzonderde interne controles.
- Formats jaarrekening.
- Dynamiseren (in overleg) waar mogelijk

Specifieke aandachtpunten in de controle

- Grondexploitaties
- Sociaal domein
- (Europese) aanbesteding
- Voorzieningen
- WNT
- SiSa-bijlage

Heeft uw commissie (BAC) nog vragen en/of aandachtspunten voor de controle?

Raadsvoorstel

Datum Raad
19 december 2019

Portefeuillehouder

Registratienummer
BR1900132

Onderwerp
Vaststellen controleprotocol accountantscontrole 2019

Gevraagde beslissing
- Het controleprotocol accountantscontrole 2019 inclusief het normenkader vast te stellen.

Samenvatting
De raad is opdrachtgever voor de accountantscontrole. In het controleprotocol inclusief het normenkader en het dienstverleningsplan 2019 zijn de kaders voor de opdracht 2019 uitgewerkt. De Raad stelt formeel het controleprotocol inclusief het normenkader vast.

Het normenkader 2019 is geactualiseerd aan de hand van de meest actuele regelgeving (externe wet- en regelgeving en interne regelgeving zoals gemeentelijke verordeningen).

Onder punt 4 in het controleprotocol accountantscontrole 2019 stellen wij de Raad voor om aan, evenals voor het begrotingsjaar 2017 en 2018, eventuele afwijkingen op het door de gemeenteraad vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid geen consequenties te verbinden voor het oordeel van de accountant omtrent de rechtmatigheid ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2019. Met het vaststellen van het controleprotocol besluit de Raad dan ook om aan eventuele afwijkingen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid geen consequenties te verbinden.

Financiële consequenties
Het door de accountant genoemde bedrag in zijn opdrachtbevestiging past binnen het beschikbare budget wat beschikbaar is voor de accountantscontrole en is conform het raadsvoorstel van 3 oktober 2019.

Verdere procedure
De accountant start met de interim controle in december 2019. De jaarrekeningcontrole 2019 vindt plaats in juni/ juli 2019, overeenkomst het raadsvoorstel van 3 oktober 2019.

De opdrachtbevestiging 2019 zal namens de gemeente door de burgemeester getekend worden.

Juridische aspecten
Artikel 213 van de gemeentewet en de controleverordening ex artikel 213 van de gemeentewet.

Extern draagvlak/burgerparticipatie
N.v.t.

Duurzaamheid
N.v.t.

Bijlagen

- Controleprotocol accountantscontrole 2019 (T19.21210)
- Dienstverleningsplan accountantscontrole 2019 (T19.21209)
- Opdrachtbevestiging jaarrekening controle 2019 PSA (I19.22857) – stuk bevat persoonsgegevens en staat in de iBabs map persoonsgegevens

Toelichting

De raad is opdrachtgever voor de accountantscontrole. In het controleprotocol inclusief het normenkader en het dienstverleningsplan 2019 zijn de kaders voor de opdracht 2019 uitgewerkt. Dit kader is door de Begeleidingscommissie Accountantscontrole voorbereid. De Raad neemt formeel het besluit om het controleprotocol inclusief het normenkader voor de controle 2019 vast te stellen.

In deze commissie is ook het concept controleplan 2019 van Publieke Sector Accountants en de daarin opgenomen aandachtspunten voor de controle 2019 besproken. De commissie zal wel / geen reden om naast de reeds benoemde aandachtspunten in het controleplan van Publieke Sector Accountants nog aanvullende aandachtspunten voor de controle 2019 mee te geven aan de accountant. **Dit onderdeel nog aan te vullen n.a.v. bespreking in de BAC op 27/11/2019.**

Het normenkader 2019 is geactualiseerd aan de hand van de meest actuele regelgeving (externe wet- en regelgeving en interne regelgeving zoals gemeentelijke verordeningen).

Raadsbesluit

Datum Raad
19 december 2019
Registratienummer
BR1900132

Onderwerp
Vaststellen controleprotocol accountantscontrole 2019

De raad van de gemeente Lansingerland;
gelezen het bijgaande voorstel

Overwegende dat
- de Raad opdrachtgever is voor de accountantscontrole van de jaarrekening en deze opdracht wordt voorbereid door de Begeleidingscommissie Accountantscontrole

Gelet op
- artikel 213 van de gemeentewet en de controleverordening ex artikel 213 van de Gemeentewet.

Besluit(en)
Het controleprotocol accountantscontrole 2019 inclusief het normenkader vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Lansingerland in zijn openbare vergadering
Van 19 december 2019,

de griffier,

drs. Marijke Walhout

GEMEENTE Lansingerland

DIENSTVERLENINGSPLAN 2019

Afdeling: Concernstaf
Auteur: Patrick Wielaard
Versie: Definitief
Datum: 14 november 2019
Corsanummer: T19.21209

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
2 Dienstverleningsplan op hoofdlijnen 4
2.1 Reikwijdte accountantscontrole 4
2.2 Specifieke aandachtspunten (specials) 4
2.3 Nadere definiëring van de controle- en rapporteringstoleranties 4
2.4 Eventuele afspraken over een deskundigenbijeenkomst over een actueel onderwerp 4
2.5 Een overzicht van overlegmomenten, besprekingen en rapportages 4
3 Bijlagen 6

1

2 Inleiding

Op 26 september 2013 is de controleverordening gemeente Lansingerland 2013 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er jaarlijks een dienstverleningsplan wordt opgesteld.

Conform de controleverordening worden in het dienstverleningsplan de afspraken vastgelegd, die zijn gemaakt tussen accountant en begeleidingscommissie ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole. In het dienstverleningsplan komen in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde:

1. De reikwijdte van de accountantscontrole
2. Specifieke aandachtspunten vanuit de gemeenteraad aangedragen
3. Een nadere definiëring van de controle- en rapporteringstoleranties
4. Eventuele afspraken over een deskundigenbijeenkomst over een actueel onderwerp
5. Een overzicht van overlegmomenten, besprekingen en rapportages

Het volgende hoofdstuk bevat de uitwerking per onderwerp op hoofdlijnen, als ware een managementsamenvatting. Voor een nadere detaillering verwijzen wij naar de bijlagen.

Dit dienstverleningsplan is in concept in de begeleidingscommissie accountantscontrole (BAC) besproken op 2 november 2019. Een afschrift van dit plan inclusief de bijlagen wordt ter vaststelling aan de Raad gezonden.

3 Dienstverleningsplan op hoofdlijnen

3.1 Reikwijdte accountantscontrole

Nadere voorschriften voor de reikwijdte van de accountantscontrole zijn opgenomen in de BADO (besluit accountantscontrole decentrale overheden). Specifiek voor de gemeente Lansingerland zijn deze voorschriften uitgewerkt in het controleprotocol 2019. In het controleprotocol is tevens het normenkader opgenomen met daarin de wetten en lokale regelingen waar de accountant aan zal toetsen ten behoeve van het rechtmatigheidsoordeel. In de opdrachtbevestiging voor de jaarrekeningcontrole van 9 oktober 2019 is opgenomen dat de opdracht is gebaseerd op de uitgangspunten van de BADO en het vastgestelde protocol accountantscontrole.

3.2 Specifieke aandachtspunten (specials)

Voor de jaarrekeningcontrole 2019 zijn vanuit de BAC, de volgende aandachtspunten aangedragen:

Dit onderdeel nog aan te vullen n.a.v. bespreking in de BAC op 27 november 2019.

In samenspraak met de accountant bevelen wij u aan voor de controle 2019 geen aanvullende aandachtspunten mee te geven voor de controle. Dit mede gelet op de uitvoering van de jaarrekeningcontrole in juni 2020 en de daardoor korte doorlooptijd naar de uiterlijke termijn van 15 juli 2020.

3.3 Nadere definiëring van de controle- en rapporteringstoleranties

Het minimum van de toleranties is wettelijk bepaald. Nadere definiëring van de controle- en rapportagetoleranties zijn opgenomen in het controleprotocol. De wettelijk vastgestelde toleranties gelden ook voor de gemeente Lansingerland. Voor het controleprotocol verwijzen wij naar de bijlage.

De toleranties betreffen:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaar-rekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% <10%	≥ 10%	-

Fouten en onzekerheden boven de € 100.000 worden opgenomen in het accountantsverslag.

3.4 Eventuele afspraken over een deskundigenbijeenkomst over een actueel onderwerp

Ten tijde van het afronden van dit document waren nog geen definitieve afspraken gemaakt over een deskundigenbijeenkomst/workshop door Publieke Sector Accountants (hierna: PSA).

3.5 Een overzicht van overlegmomenten, besprekingen en rapportages

In het vastgestelde Controleprotocol 2019 zijn de rapportages en oplevermomenten vastgelegd. De rapportages betreffen: accountantsverslag en controleverklaring. gezien het late moment van de interim-controle door de accountant, die voortvloeit uit de late aanstelling van de nieuwe accountant is in afwijking op voorgaand jaar ervoor gekozen geen managementletter uit te brengen. Eventuele bijzonderheden voortvloeiend uit de interim-controle die gerapporteerd dienen te worden, zullen in het accountantsverslag worden opgenomen. Het accountantsverslag en de jaarstukken over 2019 worden besproken in de BAC bijeenkomst van juni 2020

De belangrijkste data voor het controlejaar 2019 zijn conform het raadsvoorstel van 3 oktober 2019:

Datum	**Onderwerp**
December 2019	Start interim-controle
Januari 2020	Afronding interim-controle en ambtelijke bespreking bevindingen
Maart 2020	Concept jaarrekening en controle dossier gereed
Juni/ Juli 2020	Afwikkeling controle / oplevering concept accountantsverslag en controleverklaring
Juni/ Juli 2020	Bespreken accountantsverslag in bijeenkomst BAC
Juni/ juli 2020	Behandeling jaarstukken in Commissie AB
Juli 2020	Vaststelling door gemeenteraad

4 Bijlagen

Controleprotocol 2019 inclusief normenkader 2019
Opdrachtbevestiging accountantscontrole 2019

CONTROLEPROTOCOL VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE OP DE JAARREKENING 2019 VAN DE GEMEENTE LANSINGERLAND

1. Inleiding

Bij besluit van 3 oktober 2019 heeft de gemeenteraad aan Publieke Sector Accountants (hierna te noemen: PSA) de opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in art 213 Gemeentewet voor de gemeente Lansingerland uit te voeren voor de periode 2019 tot en met 2021. In het controleprotocol wordt door de gemeenteraad een aantal zaken geregeld ter afbakening en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole.

Object van controle is de jaarrekening 2019 en daarmede tevens het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lansingerland.

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties voor de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente Lansingerland. Onderdeel van dit controleprotocol is de in bijlage 1 opgenomen inventarisatie van de wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeente Lansingerland. Dit wordt ook wel het normenkader genoemd.

2. Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)

Zoals in art 213 Gemeentewet is voorgeschreven zal de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening, uitgevoerd door de door de raad benoemde accountant, gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten en balansmutaties in overeenstemming met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet, alsmede de uitgangspunten en standpunten van de commissie Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de aanwijzingen en beroepsvoorschriften van het NBA bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) dat de in de rekening verantwoorde lasten, baten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen “in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen ”.

3. Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties
De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening en de som van onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers wordt beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is de basis voor de strekking van de af te geven controleverklaring.

De rapporteringtolerantie(s) is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen. Een lagere rapporteringtolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen.

In art 2 van het BADO zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. Gemeenteraden mogen de goedkeuringstoleranties scherper vaststellen dan deze minimumeisen. Dit moet dan wel worden toegelicht in de controleverklaring. De goedkeuringstolerantie wordt op grond van het BADO berekend als een percentage van de totale lasten van de gemeente inclusief de toevoegingen aan de reserves. Voor de goedkeuringstoleranties stelt de raad de volgende wettelijke minimumeisen:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaar-rekening (% lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3% <10%	≥ 10%	-

Op basis van de begroting 2019 van de gemeente Lansingerland betekenen bovengenoemde percentages dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van circa € 1,5 miljoen en een totaal van onzekerheden van circa € 4,5 miljoen de goedkeurende strekking van de controleverklaring niet zullen aantasten.

Voor de rapporteringtolerantie stelt de raad als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid groter of gelijk aan € 100.000 rapporteert.

4. Niet verbinden van consequenties aan afwijkingen intern inkoop- en aanbestedingsbeleid voor de jaarrekeningcontrole 2019
Het inkoop- en aanbestedingsbeleid van de gemeente Lansingerland is vastgesteld door de gemeenteraad en maakt daarom onderdeel uit van het normenkader van de accountant voor de jaarrekeningcontrole 2019. Dit betekent dat niet alleen afwijkingen op de Europese aanbestedingsrichtlijnen meewegen in het oordeel van de accountant, maar dat ook afwijkingen van het door de Raad vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid consequenties hebben met betrekking tot het rechtmatigheidsoordeel. Evenals in de jaren 2017 en 2018 willen wij verzoeken geen consequenties te verbinden aan het niet naleven van de interne aanbestedingsprocedures, waardoor deze buiten het rechtmatigheidsoordeel en rechtmatigheidscontrole van de accountant vallen.

5. Begrip rechtmatigheid en de aanvullend te controleren rechtmatigheidcriteria
In het kader van de getrouwheids – en rechtmatigheidcontrole kunnen negen criteria worden onderkend: het begrotingscriterium, het voorwaardencriterium, het misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium, het calculatiecriterium, het valuteringcriterium, het adresseringscriterium, het volledigheidscriterium, het aanvaardbaarheidscriterium en het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal aandacht besteedt moeten worden aan de volgende rechtmatigheidcriteria:

- Het begrotingscriterium;
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium);
- Het voorwaardencriterium.

Het begrotingscriterium
Het begrotingscriterium is verder verfijnd uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV. De belangrijkste inhoudelijke aanpassing betreft de kanttekening, dat het overschrijden van de begroting onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen of begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad. Voor de bepaling hiervan zijn in bijlage 3 de uitgangspunten voor de begrotingsrechtmatigheid opgenomen.

Het M&O-criterium
Gemeenten zullen een beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) moeten hebben. In het jaarverslag en/of de toelichting op de jaarrekening verantwoordt het college zich over de opzet, de uitvoering en de resultaten van het M&O-beleid. Indien een gemeente geen toereikend M&O-beleid voert kan dit gevolgen hebben voor het accountantsoordeel.

Door de raad is in de verordeningen en besluiten aspecten van M&O opgenomen. Voor bestaande procedures wordt getoetst in hoeverre deugdelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik worden genomen. Daarbij is de vooronderstelling gerechtvaardigd dat binnen de belangrijkste procedures al (informeel) adequate maatregelen zijn getroffen ter waarborging van de getrouwheid van de financiële verantwoording.

> De definitie van misbruik is: “het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of –uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen”.
>
> De definitie van oneigenlijk gebruik is: “het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan”.

Het voorwaardencriterium
Baten, lasten en balansmutaties door een gemeente zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de eigen gemeentelijke verordeningen.

Door de raad zijn in verschillende verordeningen en besluiten voorwaarden opgenomen. Met het vaststellen van de reikwijdte van de rechtmatigheidtoets door de accountant in dit controleprotocol wordt het voorwaardencriterium nader uitgewerkt. Uitgangspunt daarbij is dat vooralsnog het huidige informele beleid wordt bekrachtigd en er met name jegens derden niet met terugwerkende kracht strengere normen zullen worden toegepast.

6. Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidtoetsing
De accountantscontrole op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

- de naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom “Wetgeving extern” van de “Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeente Lansingerland (Normenkader)” is opgenomen (bijlage 1 van dit protocol). Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen;

- de naleving van de interne kaders, zoals die in de kolom “Regelgeving intern” van de “Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeente Lansingerland (Normenkader) is opgenomen (bijlage 1 van dit protocol). Dit laatste voor zover van toepassing en uitsluitend zover deze direct financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. Ten aanzien van het voorwaardencriterium vindt, conform de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV, uitsluitend een toets plaats naar de recht, hoogte en duur van de financiële beheershandeling.

7. Rapportering accountant
Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant (hierna in het kort weergegeven) als volgt:

Interim-controle
In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd. Over de uitkomsten van deze controle wordt in 2019 niet gerapporteerd. Eventuele bevindingen die hieruit voortvloeien, zullen worden gerapporteerd in het accountantsverslag.

Jaarrekeningcontrole/accountantsverslag
Overeenkomstig de gemeentewet wordt omtrent de controle van de jaarrekening een accountantsverslag uitgebracht aan de raad en in afschrift aan het college van burgemeester en wethouders. In het accountantsverslag wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financieel beheer en of de beheersorganisatie een getrouw en rechtmatig financieel beheer en een rechtmatige verantwoording daarvan waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm
Gesignaleerde onrechtmatigheden worden in het accountantsverslag gespecificeerd naar de aard van de fout en de herkomst van de fout. Fouten of onzekerheden die de rapporteringtolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het verslag van bevindingen. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de gemeente gehanteerde geautomatiseerde informatievoorziening.

Controleverklaring
In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, zowel ten aanzien van de getrouwheid als de rechtmatigheid. Deze controleverklaring is bestemd voor de gemeenteraad, zodat deze de door het College van Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

In bijlage 2 zijn de rapportagemomenten nader vastgelegd.

Bijlagen (in document):

1. Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeente Lansingerland (Normenkader)
2. Rapportagemomenten
3. Uitgangspunten begrotingsrechtmatigheid

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving 2019 in het kader van de rechtmatigheidcontrole bij gemeente Lansingerland (Normenkader)

Afdeling	Proces	Wetgeving extern	Regelgeving intern van de gemeente Lansingerland
Financiën	Financiën	• Gemeentewet • Financiële Verhoudingswet • Besluit Financiële Verhouding 2001 • Besluit Begroting en Verantwoording • Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden • Wet op het BTW Compensatie Fonds • Wet op de Omzetbelasting • Wet houdbare overheidsfinanciën • Wet op de Vennootschapsbelasting • Wet Markt en Overheid	• Financiële verordening gemeente Lansingerland (2017) • Controleverordening gemeente Lansingerland (2013)
	Belastingen algemeen en kwijtschelding	• Algemene wet inzake rijksbelastingen • Kostenwet invordering rijksbelastingen • Invorderingswet 1990 • Uitvoeringsbesluit invorderingswet 1990 • Uitvoeringsregeling invorderingswet 1990 • Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelasting • Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen	• Tarieven gemeentelijke belastingen 2019 • Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen 2019
	Treasurybeheer	• Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) • Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden • Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO) • Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden	• Nota garantstelling Lansingerland 2009 en 2015 • Verordening VROM starterslening gemeente Lansingerland 2009 (2009) • Treasurystrategie 2015 (Raadsbesluit 23 april 2015)
	OZB	• Gemeentewet • Wet waardering Onroerende Zaken • Invorderingswet 1990	• Verordening op de heffing en invordering van onroerende-zaakbelastingen 2019
	Afvalstoffenheffing	• Gemeentewet • Wet milieubeheer	• Verordening op de heffing en de invordering van de afvalstoffenheffing 2019

Afdeling	Proces	Wetgeving extern	Regelgeving intern van de gemeente Lansingerland
	Rioolrechten/-heffing	• Gemeentewet	• Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2019 • Verordening eenmalig rioolaansluitrecht 2009
	Hondenbelasting	• Gemeentewet	• Verordening op de heffing en invordering van de hondenbelasting 2019
	Gemeenschappelijke regelingen	• Algemene wet bestuursrecht (AWB) • Wet gemeenschappelijke regelingen	• Nota verbonden partijen (2016-2020) • GR Recreatieschap De Rottemeren (2009) • GR GGD Rotterdam-Rijnmond (2013) • GR Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (2008) • GR DCMR Milieudienst Rijnmond (2015) • GR Bleizo (2008) • GR Bedrijvenschap Hoefweg (2006) • GR Groenzone Berkel – Pijnacker-Nootdorp (2006) • GR Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) 2015 • GR Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (2015) • GR Jeugdhulp Rijnmond (2015)
Bestuurszaken	Personeel	• Rechtspositiebesluit raads- en commissieleden • Rechtspositiebesluit burgemeesters • Regeling rechtspositie burgemeesters • Rechtspositiebesluit wethouders • Regeling rechtspositie wethouders • Fiscale wetgeving (o.a. Wet op de loonbelasting, werkkostenregeling) • Sociale verzekeringswetgeving • Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) • Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) • Wet normering Topinkomens (WNT) • CAR/UWO	• Verordening op de ambtelijke bijstand en fractieondersteuning (2017) • Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden gemeente Lansingerland 2019 • Gedragscode Collegeleden Lansingerland (2011) • Gedragscode Gemeenteraad Lansingerland (2010) • Mandaatregeling Lansingerland 2017 • Delegatiebesluit gemeente Lansingerland 2013 • Verordening werkgeverscommissie griffie 2014
	Bezwaar en beroepszaken	• Algemene wet bestuursrecht (AWB) • Wet dwangsom	• Verordening behandeling bezwaarschriften Lansingerland (2015)
Vergunning-verlening & Handhaving	Marktgelden	• Gemeentewet • AWB	• Verordening op de heffing en invordering van marktgelden gemeente Lansingerland 2019 • Verordening op de heffing en invordering van leges 2019

Afdeling	Proces	Wetgeving extern	Regelgeving intern van de gemeente Lansingerland
	Vergunningen	• Gemeentewet • AWB • Algemene wet bestuursrecht • Besluit bestuurlijke boete overlast in de openbare ruimte	• Algemene Plaatselijke Verordening Lansingerland 2019 • Verordening op de heffing en invordering van leges 2019 • Tarieventabel bijbehorende bij de verordening op de heffing en invordering van leges 2019
	Telecommunicatie	• Gemeentewet • AWB • Telecommunicatiewet	• Telecommunicatieverordening 2011 gemeente Lansingerland • Verordening op de heffing en invordering van leges 2019 • Tarieventabel bijbehorende bij de verordening op de heffing en invordering van leges 2019
	omgevingsvergunningen	• Wet op de ruimtelijke ordening • WABO • Woningwet • Monumentenwet	• Bouwverordening gemeente Lansingerland 2016 • Verordening op de heffing en invordering van leges 2019 • Tarieventabel bijbehorende bij de verordening op de heffing en invordering van leges 2019 • Erfgoed Verordening Lansingerland (2016)
	Handhaving	• Woningwet • WABO • AWB • Wet ruimtelijke ordening • Wet milieubeheer • Drank- & Horecawet • Wijzigingswet Drank- en Horecawet	• Algemene Plaatselijke Verordening Lansingerland 2019 • Bouwverordening gemeente Lansingerland 2016 • Erfgoed verordening Lansingerland (2016) • Brandbeveiligingsverordening (2011)
	Precario	• Gemeentewet	• Verordening heffing en invordering precariobelastingen 2019 • Tarieventabel 2019
Economische zaken & Welzijn	Subsidieverstrekking	• Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) • Wet normering topinkomens (WNT)	• Algemene subsidie verordening Lansingerland 2018 • Subsidieregels AMG Schmidtpark 2016
	Huuropbrengsten	• Titel 7.4 Burgerlijk wetboek (Huurrecht)	• Sportnota Lansingerland 2014-2018

Afdeling	Proces	Wetgeving extern	Regelgeving intern van de gemeente Lansingerland
	Onderwijs (w.o. Huisvesting onderwijs, Leerlingenvervoer)	• Wet primair onderwijs • Wet op basiseducatie • Uitvoeringsbesluit voorzieningen in de huisvesting PO/VO • Wet op het voortgezet onderwijs • Wet educatie- en beroepsonderwijs • Wet op de expertisecentra •	• Verordening voorziening huisvesting onderwijs gemeente Lansingerland (2015) • Verordening leerlingenvervoer gemeente Lansingerland 2014
Publiekszaken	Maatschappelijke ondersteuning	• Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 • Uitvoeringsbesluit WMO 2015 • Uitvoeringsregeling WMO 2015	• Verordening sociaal domein 2019 • Verordening sociaal domein 2018 • Subsidieregels Maatschappelijke Ontwikkeling 2015 •
	Kinderopvang en peuterspeelzalen	• Wet kinderopvang • Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE)	• Verordening wet kinderopvang Lansingerland • Beleidsregels handhaving Wet kinderopvang Lansingerland 2018 • Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen gemeente Lansingerland 2011
	Sociale inkomensvoorzieningen & participatie	• Participatiewet (incl. gedelegeerde regelgeving) • Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemer (IOAW) • Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandige (IOAZ) • Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004 • Besluit gelijkstelling vreemdelingen Participatiewet, IOAW en IOAZ • Regeling financiering en verantwoording IOAW, IOAZ en Bbz 2004 • Wet Sociale Werkvoorziening	• Verordening sociaal domein 2019 • Verordening sociaal domein 2018 • Verordening persoonsgebonden budget wet sociale werkvoorziening • Subsidieregeling sociaal domein 2018, behorende bij het beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022
	Vreemdelingenzaken en integratie	• Wet inburgering (WI) • Besluit inburgering • Regeling inburgering • Besluit optie- en naturalisatiegelden 2002	• Verordening Wet inburgering Lansingerland 2009

Afdeling	Proces	Wetgeving extern	Regelgeving intern van de gemeente Lansingerland
EZW / PZ/SO	SISA	• Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 • Wet participatiebudget 2014 • Subsidieregeling sanering verkeerslawaai • Participatiewet • Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) • Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) • Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	
Publiekszaken	Secretarieleges	• Burgerlijk wetboek • Gemeentewet • Basisregistratie personen (BPR) • Wet rechten burgerlijke stand • Legesbesluit akten burgerlijke stand • Regeling gehandicaptenparkeerkaart • Speelautomatenbesluit 2000 • Wet Dwangsom	• Legesverordening Lansingerland 2019 • Tarieventabel leges 2019 •
Beheer & Onderhoud	Lijkbezorgingsrechten	• Gemeentewet • Wet op de lijkbezorging	• Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Lansingerland (2011) • Uitvoeringsbesluit voor de grafbedekkingen 2010 • Verordening op de heffing en de invordering lijkbezorgingsrechten 2009 • Tarieventabel 2019 gemeentelijke begraafplaatsen Lansingerland
	Wegenbeheer	• Wegenverkeerswet 1994	
Projecten	Grondexploitatie	• Wet op de Ruimtelijke Ordening • Besluit Ruimtelijke Ordening • Wet Stedelijke Vernieuwing • Onteigeningswet • Verordening omslagheffing Stadsregio Rotterdam	• Nota fonds bovenwijkse voorzieningen Gemeente Lansingerland • Nota grondbeleid 2019-2022 • Planschadeverordening Lansingerland 2010
Informatievoor-ziening en faciliteiten	Inkopen	• EU-aanbestedingsregels (2004/18/EG) • EG Verdrag inzake staatssteun (art.87,88,89)	• Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Lansingerland 2017 • Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Lansingerland

Afdeling	Proces	Wetgeving extern	Regelgeving intern van de gemeente Lansingerland
		Gewijzigde aanbestedingswet 2012 (vanaf 1 juli 2016)	2019 (vanaf 1/12/2019)
PZ en E&MO	Jeugd	• Jeugdwet	• Verordening sociaal domein 2018 • Verordening sociaal domein 2019
Overige		• Financiële verhoudingswet (bommenregeling)	• Beleidsnota niet gesprongen explosieven 2011

Bijlage 2: Rapportage

De volgende standaard rapportagemomenten worden onderkend:

Rapportage	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Verslag van bevindingen	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Wettelijk: De vraag of inrichting van het financiële beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast resterende fouten, onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging rekening houdend met afgesproken rapporteringtoleranties. Relatie tussen de controletolerantie als gevolg van controleverordening en de feitelijke bevindingen.	Raad met voorafgaande bespreking in de BAC. Afschrift naar College van B&W
Controleverklaring	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Het oordeel over de mate waarin de jaarrekening een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften en voldoet aan de eisen van rechtmatigheid.	Raad met afschrift naar College van B&W

Bijlage 3 Uitgangspunten Begrotingsrechtmatigheid

Bij de jaarrekening vindt een analyse van de verschillen ten opzichte van de begroting plaats, conform artikel 28 van het BBV. Bij de analyse moet in ieder geval aan de volgende elementen aandacht worden besteed:

- de oorzaak van de afwijking
- de relatie met de prestaties
- de passendheid in het beleid
- de dekking vanuit andere programma's (alternatieve dekking)
- mogelijke eerdere informatievoorziening over de afwijking aan de raad

Voor het bepalen van de begrotingsrechtmatigheid stelt de raad van de gemeente Lansingerland het volgende vast:

	Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:	**Onrechtmatig, maar telt niet mee voor het oordeel**	**Onrechtmatig, en telt mee voor het oordeel**
1	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend		X
2	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die: **- In de slotwijziging verwerkt hadden kunnen worden;** **- Niet in slotwijziging verwerkt hadden kunnen worden.**	X	X
3	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet	X	
4	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
5	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluiten genomen.		X
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). **- Geconstateerd tijdens het verantwoordingsjaar;** **- Geconstateerd na verantwoordingsjaar.**	X	X
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijving- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. **- Jaar van investeren;** **- Afschrijving- en financieringslasten in latere jaren.**	X	X
8	Kostenoverschrijdingen inzake de grondexploitatie die leiden tot aanpassing van de in de laatst vastgestelde exploitatieopzet totale uitgaven of inkomsten: - **In de slotwijziging verwerkt hadden kunnen worden;** **- Niet in slotwijziging verwerkt hadden kunnen worden.**	X	X